

Medling och förlikning – ökade möjligheter att komma överens

Sammanfattning

I betänkandet behandlas regeringens proposition 2010/11:128 Medling och förlikning – ökade möjligheter att komma överens. Utskottet behandlar även en följdmotion som har väckts med anledning av propositionen.

I propositionen föreslår regeringen dels en ny lag om medling, dels ändringar i befintlig reglering om medling och förlikning. Förslagen omfattar såväl medling i domstol och hyres- och arrendenämnd som medling i privat regi. Enligt den föreslagna medlingslagen ska talefrister och preskriptionstider inte kunna löpa ut under pågående medling. Vidare ska tystnadsplikt gälla för medlare. En medlingsöverenskommelse ska kunna förklaras verkställbar av tingsrätt.

I propositionen föreslår regeringen även att tingsrättens skyldighet att i pågående tvistemål verka för att parterna kommer överens genom förlikning eller särskild medling skärps. Vidare föreslås nya regler om förlikning och särskild medling i hovrätten.

Regeringen anför att syftet med förslagen är att öka möjligheterna att lösa tvister på frivillig väg. Genom förslagen genomförs vidare Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/52/EG av den 21 maj 2008 om vissa aspekter på medling på privaträttens område i svensk rätt.

Lagförslagen föreslås träda i kraft den 1 augusti 2011.

Utskottet ställer sig bakom regeringens förslag och avstyrker motionen. I betänkandet finns en reservation (SD).

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Ärendet och dess beredning	4
Propositionens huvudsakliga innehåll	4
Utskottets överväganden	6
Regeringens lagförslag	6
Reservation	10
Regeringens lagförslag (SD)	10
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	11
Propositionen	11
Följdmotionen	11
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	12
<i>Bilaga 3</i>	
Medlingsdirektivet	24

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Regeringens lagförslag

Riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om medling i vissa privaträttsliga tvister,
2. lag om ändring i rättegångsbalken,
3. lag om ändring i utskökningsbalken,
4. lag om ändring i lagen (1973:188) om arrendenämnder och hyresnämnder,
5. lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

Därmed bifaller riksdagen proposition 2010/11:128 och avslår motion 2010/11:Ju17.

Reservation (SD)

Stockholm den 7 juni 2011

På justitieutskottets vägnar

Kerstin Haglö

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Kerstin Haglö (S), Johan Linander (C), Krister Hammarbergh (M), Ewa Thalén Finné (M), Ulrika Karlsson i Uppsala (M), Christer Adelsbo (S), Elin Lundgren (S), Johan Pehrson (FP), Anna Wallén (S), Arhe Hamednaca (S), Patrick Reslow (M), Caroline Szyber (KD), Kent Ekeröth (SD), Carl-Oskar Bohlin (M), Mattias Jonsson (S), Agneta Börjesson (MP) och Marianne Berg (V).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I april 2007 redovisade Utredningen om alternativa former för tvistlösning vid tingsrätt sitt uppdrag i betänkandet Alternativ tvistlösning (SOU 2007:26). I betänkandet lämnades bl.a. förslag om medling och förlikning i domstol. Betänkandet har remissbehandlats, och en sammanställning av remissyttrandena finns tillgänglig i Justitiedepartementet (dnr Ju2007/4441/DOM).

Europaparlamentet och Europeiska unionens råd antog 2008 ett direktiv (2008/52/EG) om vissa aspekter på medling på privaträttens område (medlingsdirektivet). Direktivets huvudsakliga syfte är att främja tillgången till tvistlösning liksom uppgörelser i godo genom att uppmuntra användandet av medling och genom att skapa ett väl avvägt samspel mellan medling och sedvanliga domstolsförfaranden. Medlemsstaterna skulle ha genomfört direktivet senast den 21 maj 2011. Medlingsdirektivet finns i bilaga 3.

I departementspromemorian Medling i vissa privaträttsliga tvister (Ds 2010:39) föreslås hur medlingsdirektivet ska genomföras i svensk rätt. Promemorian har remissbehandlats och remissyttrandena finns tillgängliga i Justitiedepartementet (dnr Ju2010/8844/DOM).

Propositionen behandlar dels de förslag i betänkandet som gäller medling och förlikning i tvistemål, dels förslagen i promemorian.

Regeringens förslag till riksdagsbeslut finns i bilaga 1. Regeringens lagförslag finns i bilaga 2. Regeringen har godtagit de förslag som Lagrådet lämnat vid sin granskning av lagförslagen.

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslår regeringen dels en ny lag om medling, dels ändringar i befintlig reglering om medling och förlikning. Förslagen omfattar såväl medling i domstol och hyres- och arrendenämnd som medling i privat regi. Enligt den föreslagna medlingslagen ska talffrister och preskriptionstider inte kunna löpa ut under pågående medling. Vidare ska tystnadsplikt gälla för medlare. En medlingsöverenskommelse ska kunna förklaras verkställbar av tingsrätt.

I propositionen föreslår regeringen även att tingsrättens skyldighet att i pågående tvistemål verka för att parterna kommer överens genom förlikning eller särskild medling skärps. Vidare föreslås nya regler om förlikning och särskild medling i hovrätten.

Regeringen anför att syftet med förslagen är att öka möjligheterna att lösa tvister på frivillig väg. Genom förslagen genomförs vidare Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/52/EG av den 21 maj 2008 om vissa aspekter på medling på privaträttens område i svensk rätt.

Lagförslagen föreslås träda i kraft den 1 augusti 2011.

Utskottets överväganden

Regeringens lagförslag

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om medling i vissa privaträttsliga tvister och övriga lagförslag i propositionen.

Riksdagen avslår en motion om att den nya medlingslagen även ska omfatta vårdnads- och umgängestvister.

Jämför reservation (SD).

Propositionen

Medlingsdirektivet

Inom EU antogs 2008 ett direktiv om vissa aspekter på medling på privaträttens område (Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/52/EG). Medlingsdirektivet, som finns i bilaga 3, föreskriver inte att medlemsstaterna måste tillhandahålla medling men det ställer vissa krav på den medlingsverksamhet som finns i medlemsstaterna. Direktivet syftar närmare bestämt till att öka attraktionskraften hos medling genom att möjliggöra verkställighet av medlingsöverenskommelser samt genom bestämmelser om konfidentialitet och medlingens inverkan på talefrister och preskriptionstider.

Medlingsdirektivet ska tillämpas på gränsöverskridande tvister på privaträttens område. Från tillämpningsområdet undantas bl.a. skattefrågor, tullfrågor, förvaltningsrättsliga frågor och straffrätten. Vidare görs undantag för sådana rättigheter som parterna inte förfogar över enligt tillämplig lagstiftning. I beaktandesats 10 i direktivet upprepas och utvecklas att direktivet inte bör tillämpas på rättigheter och skyldigheter som parterna enligt berörd tillämplig lag inte får besluta om själva, såsom vissa familje- och arbetsrättsliga rättigheter och skyldigheter. Förutom att det ska vara fråga om en privaträttslig tvist ska det alltså handla om en fråga som parterna förfogar över.

En medlingslag för privaträttsliga tvister

I syfte bl.a. att genomföra medlingsdirektivet föreslår regeringen en lag om medling i vissa privaträttsliga tvister. Den föreslagna lagen innehåller bl.a. definitioner av begreppen medling och medlingsöverenskommelse. Enligt förslaget ska en talefrist eller preskriptionstid som löper när medlingen inleds löpa ut tidigast en månad efter avslutad medling. Om en medlingsöverenskommelse innehåller en förpliktelse av ett sådant slag att

den kan medföra verkställighet i Sverige, ska tingsrätten på ansökan av parterna genom beslut förklara överenskommelsen verkställbar (verkställbarhetsförklaring).

Att medlingsdirektivet fokuserar på en sådan medling där parterna fritt disponerar över tvisteföremålet ligger enligt regeringen i linje med medlingen som en avtalsbaserad tvistlösningsform. Regeringen påpekar att även om medling också förekommer i indispositiva tvister, krävs i dessa fall myndighets godkännande för att en överenskommelse mellan parterna ska kunna göras gällande. Vidare, anför regeringen, finns det redan möjligheter att få sådana överenskommelser verkställbara genom medverkan av såväl domstol som annan myndighet. Enligt regeringen framstår behovet av att ytterligare reglera denna typ av tvister som klart begränsat. Vidare konstaterar regeringen att en ordning som även innefattar indispositiva tvister ställer helt andra krav på den prövning som ska göras.

I beaktandesats 21 i direktivet erinras det om att det i Bryssel II-förordningen (rådets förordning (EG) 2201/2003 av den 27 november 2003) föreskrivs att en överenskommelse mellan parter måste vara verkställbar i den medlemsstat där den ingicks för att den ska kunna vara verkställbar i en annan medlemsstat. I samma beaktandesats anges att direktivet inte bör uppmuntra till att kringgå den ordningen. Mervärdet av att införa en ordning som möjliggör verkställbarhet vid sidan av Bryssel II-förordningen framstår enligt regeringen som litet. Vidare framhåller regeringen att det inte framstår som lämpligt att för dessa tvister möjliggöra konfidentialitet för uppgifter som en part lämnar gentemot den andra parten, när det är fråga om omständigheter som rör ett barns bästa eller andra skyddsvärda intressen som parterna inte fritt förfogar över.

Sammantaget gör regeringen bedömningen att indispositiva tvister inte bör omfattas av övervägandena i propositionen. Den nya medlingslagen föreslås därför endast gälla sådana privaträttsliga tvister som i Sverige är dispositiva, dvs. tvister där förlikning om saken är tillåten.

För medling eller förlikningsverksamhet som sker i Sverige inom ramen för ett mål eller ärende hos domstol, annan myndighet eller skiljenämnd finns regelverk i respektive processlag. Regeringen föreslår därför att den nya medlingslagen inte ska gälla för en sådan medling eller förlikningsverksamhet.

Direktivet gäller gränsöverskridande tvister men förhåller sig positivt till att även inhemsk medling inkluderas. Regeringen föreslår att medling i Sverige utan något gränsöverskridande inslag ska omfattas av den nya medlingslagen. Däremot bör, enligt regeringen, medling i en annan medlemsstat i EU utan gränsöverskridande inslag inte omfattas av lagen. Regeringen anser inte heller att lagen bör omfatta medling utanför EU och Efta.

Förlikning och medling i domstol

Regeringen konstaterar att parterna i allmänhet har mycket att vinna på att träffa en förlikning i en pågående process. Detta är en sedan länge etablerad form av frivillig tvistlösning. Enligt regeringen finns det utrymme att ytterligare öka möjligheterna för parterna i en domstolsprocess att komma överens på frivillig väg och i övrigt förbättra förutsättningarna för en sådan verksamhet. Detta gäller enligt regeringen inte minst särskild medling i domstol, som för närvarande används endast i begränsad omfattning.

Regeringen föreslår att rättens skyldighet att verka för förlikning skärps. För att tingsrätten ska kunna underlåta att väcka frågan om förlikning bör det enligt regeringen finnas konkreta skäl som talar emot det. I propositionen föreslås därför att 42 kap. 17 § rättegångsbalken ändras på så sätt att tingsrätten ska verka för att parterna förlikas eller på annat sätt uppnår en samförståndslösning, om det inte är olämpligt med hänsyn till målets beskaffenhet och övriga omständigheter. Enligt regeringen gör sig fördelarna med den föreslagna ordningen gällande också i indispositiva tvistemål. Den föreslagna regleringen omfattar därför även dessa mål.

Alternativet att förordna om särskild medling bör enligt regeringen övervägas i fler fall än som sker enligt nuvarande ordning. Som exempel nämns i propositionen att medlingsförfarandet inte bör reserveras för mål som kan antas kräva stora resurser. Att tydligare lyfta fram särskild medling kräver enligt regeringen att förlikningsförhandlingar och särskild medling i 42 kap. 17 § rättegångsbalken i större utsträckning likställs. I propositionen föreslås därför att tingsrätten vid tillämpning av första stycket i paragrafen, i ett mål där förlikning är tillåten, får besluta om särskild medling om parterna samtycker till det.

De nu gällande bestämmelserna i 42 kap. 17 § rättegångsbalken om skyldighet att verka för att parterna förlikas m.m. gäller endast processen i tingsrätten. Det förekommer emellertid att även hovrätten agerar i syfte att få parterna att träffa en förlikning. Regeringen ifrågasätter inte detta, utan framhåller tvärtom att fördelarna med en förlikning gör sig gällande även i hovrätten. Det finns därför anledning att reglera hovrättens förlikningsverksamhet. Hovrättens roll som överinstans talar dock enligt regeringen emot att hovrätten får en lika omfattande skyldighet i detta hänseende som förslaget innebär för tingsrätten. I propositionen föreslås därför en ny bestämmelse som innebär att om det är lämpligt med hänsyn till målets beskaffenhet och övriga omständigheter bör hovrätten verka för att parterna förlikas eller på annat sätt uppnår en samförståndslösning. Enligt regeringen bör vidare hovrätten liksom tingsrätten ha en lagreglerad möjlighet att även i indispositiva mål verka för att parterna löser sin tvist på frivillig väg.

Även hovrätten ska vidare kunna besluta om särskild medling i dispositiva tvistemål om parterna samtycker till det.

Regeringen anser att en förlikning i domstol efter särskild medling även i fortsättningen ska göras verkställbar på samma sätt som hittills, dvs. genom att rätten stadfäster den i en dom. Enligt regeringen framstår det som en brist att hyres- och arrendenämnderna inte kan stadfästa förlikningar. Regeringen föreslår därför att även en förlikning som har ingåtts efter medling i en hyres- och arrendenämnd ska kunna stadfästas på samma sätt som i domstolar.

Motionen

I motion 2010/11:Ju17 begär motionärerna att regeringen ska återkomma till riksdagen med lagförslag som gör lagen om medling i vissa privaträttsliga tvister tillämplig även på vårdnads- och umgängestvister. Motionärerna vill även att regeringen samtidigt tar fram lagförslag om undantag i medlarnas tystnadsplikt för sådana tvister, när det behövs för att ta till vara barnets bästa.

Utskottets ställningstagande

I likhet med regeringen anser utskottet att det är angeläget att vidta åtgärder för att stärka medlingens attraktionskraft och öka användningen av medling och förlikning. Utskottet välkomnar därför propositionen. Regeringens förslag framstår enligt utskottet som väl avvägda, och utskottet ställer sig bakom såväl förslaget till lag om medling i vissa privaträttsliga tvister som övriga lagförslag.

Av de skäl som regeringen anför i propositionen instämmer utskottet i att indispositiva tvister inte bör omfattas av medlingslagen. Liksom regeringen kan utskottet konstatera att direktivet gör undantag för sådana rättigheter som parterna inte förfogar över enligt tillämplig lagstiftning. Utskottet delar också regeringens uppfattning att behovet av att även låta överenskommelser i indispositiva tvister omfattas av den föreslagna regleringen framstår som begränsat med hänsyn till de möjligheter som redan finns att få sådana överenskommelser verkställbara. Till detta kommer det som anges i beaktandesats 21 i medlingsdirektivet om att direktivet inte bör uppmuntra till att kringgå Bryssel II-förordningens krav när det gäller verkställbarhet.

Utskottet föreslår sammanfattningsvis att riksdagen antar regeringens förslag till lag om medling i vissa privaträttsliga tvister och övriga lagförslag i propositionen samt avslår motion JuU17.

Reservation

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservation. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

Regeringens lagförslag (SD)

av Kent Ekeröth (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut borde ha följande lydelse:

Riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om medling i vissa privaträttsliga tvister,
 2. lag om ändring i rättegångsbalken,
 3. lag om ändring i utsökningsbalken,
 4. lag om ändring i lagen (1973:188) om arrendenämnder och hyresnämnder,
 5. lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400),
- och tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen proposition 2010/11:128 och motion 2010/11:Ju17.

Ställningstagande

Mot bakgrund av de brister när det gäller vårdnads- och umgängestvister som har diskuterats vid olika familjerätter i Sverige finns det anledning att fundera över om den nuvarande modellen för lösande av sådana tvister, dvs. medling och samarbetsamtal, verkligen är ändamålsenlig.

Det medlingsinstitut som regeringen för fram i propositionen framstår som väl avvägt och skulle enligt min mening ge större tyngd åt överenskommelser som har träffats i en familjerättslig tvist. Den nya medlingslagen skulle kunna vara ett starkt verktyg för tvistande föräldrar och ge dem ett tillfälle att försöka komma överens. Fördelarna med medling är alltför stora för att inte tillämpas i vårdnads- och umgängestvister, och medlingslagen bör därför vara tillämplig även på sådana tvister. Till skillnad från regeringen kan jag inte finna att medlingsdirektivet uppställer något hinder mot detta, se beaktandesats 20 och artikel 7.1 a i direktivet.

Samtidigt som medlingslagen blir tillämplig på vårdnads- och umgängestvister bör ett undantag införas för medlarnas tystnadsplikt när det gäller uppgifter som medlaren har fått del av i ett medlingsförfarande i en sådan tvist, när det behövs för att ta till vara barnets bästa.

Regeringen bör återkomma till riksdagen med lagförslag som tillgodoser det anförda.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2010/11:128 Medling och förlikning – ökade möjligheter att komma överens:

Riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om medling i vissa privaträttsliga tvister,
2. lag om ändring i rättegångsbalken,
3. lag om ändring i utsökningsbalken,
4. lag om ändring i lagen (1973:188) om arrendenämnder och hyresnämnder,
5. lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

Följdmotionen

2010/11:Ju17 av Margareta Sandstedt och Kent Ekeröth (båda SD):

Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till lag om att mål om vårdnad och umgänge med barn ska kunna omfattas av tillämpningen av lag om medling i vissa privaträttsliga tvister samt förslag till lag om undantag från tystnadsplikten för medlare i enlighet med vad som anförs i motionen.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

1 Förslag till lag om medling i vissa privaträttsliga tvister

Härigenom föreskrivs¹ följande.

Tillämpningsområde

1 § Denna lag gäller medling i privaträttsliga tvister där förlikning om saken är tillåten.

Lagen gäller dock inte sådan medling eller förlikningsverksamhet som sker i Sverige inom ramen för ett mål eller ärende hos domstol, annan myndighet eller skiljenämnd. Lagen gäller inte heller förlikningsverksamhet i utländsk domstol.

2 § Har en medlingsöverenskommelse ingåtts utomlands gäller 7–12 §§ endast om vid den tidpunkt medlingen inleddes

1. samtliga parter hade sin hemvist eller vanliga vistelseort i Sverige, eller

2. en av parterna hade sin hemvist eller vanliga vistelseort i en annan medlemsstat i Europeiska unionen än någon av de andra parterna och ingen av parterna hade sin hemvist eller vanliga vistelseort i Danmark.

Hemvist enligt första stycket fastställs i enlighet med artiklarna 59 och 60 i rådets förordning (EG) nr 44/2001 av den 22 december 2000 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område.

Definitioner

3 § I denna lag avses med

medling: ett strukturerat förfarande genom vilket två eller flera parter med hjälp av en tredje man (en medlare) frivilligt söker lösa en uppkommen tvist,

medlingsöverenskommelse: en skriftlig överenskommelse som är resultatet av medling och som innefattar en förpliktelse för någon eller några av dem som ingått överenskommelsen.

4 § Medling ska vid tillämpning av denna lag anses inledd när

1. parterna har enats om medling sedan en tvist uppkommit,
2. skyldighet att delta i medling har uppkommit enligt lag eller annan författning, eller

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/52/EG av den 21 maj 2008 om vissa aspekter på medling på privaträttens område (EUT L 136, 24.5.2008, s. 3, Celex 32008L0052).

3. utländsk domstol har beslutat om medling eller uppmanat parterna att delta i medling.

Tystnadsplikt

5 § En medlare och ett biträde till medlaren får inte obehörigen röja eller använda vad han eller hon har fått kännedom om i samband med medling.

Medlingens inverkan på talefrister och preskriptionstider

6 § En talefrist eller en preskriptionstid som löper vid den tidpunkt medlingen inleddes och som gäller för den sak som medlingen avser löper ut tidigast en månad efter avslutad medling, om inte annat följer av Sveriges internationella åtaganden.

Verkställbarhetsförklaring

7 § En ansökan om att en domstol ska förklara en medlingsöverenskommelse verkställbar (verkställbarhetsförklaring) görs av de parter som ingått överenskommelsen eller av någon eller några av dem med övriga parters samtycke.

8 § En ansökan om verkställbarhetsförklaring görs hos den tingsrätt inom vars domkrets någon av parterna har sin hemvist.

Om det inte finns någon behörig domstol enligt första stycket, är Värmlands tingsrätt behörig domstol.

9 § En ansökan om verkställbarhetsförklaring ska vara skriftlig och innehålla

1. uppgift om sökandens namn och adress samt motsvarande uppgifter för övriga parter i medlingsöverenskommelsen,
2. uppgift om ombuds namn och adress,
3. uppgift som visar att domstolen är behörig,
4. uppgift om parternas hemvist eller vanliga vistelseort vid den tidpunkt medlingen inleddes, om medlingsöverenskommelsen har ingåtts utomlands, samt
5. en beskrivning av de tvistefrågor som medlingsöverenskommelsen avser och den medling som har lett till överenskommelsen.

Till ansökan ska bifogas

1. medlingsöverenskommelsen i original eller bestyrkt kopia,
2. intyg från medlaren att han eller hon har medlat mellan parterna och att medlingsöverenskommelsen är resultatet av denna medling, samt
3. intyg från de parter i medlingsöverenskommelsen som inte är sökande att de samtycker till att ansökan görs.

Ansökan och de handlingar som ska fogas till ansökan ska vara skrivna på svenska eller ges in tillsammans med en översättning till svenska, om inte tingsrätten anser att det är obehövligt.

Sökanden ska betala föreskriven ansökningsavgift.

10 § En verkställbarhetsförklaring ska meddelas, om medlingsöverenskommelsen innehåller en förpliktelse av sådant slag att den kan medföra verkställighet i Sverige.

11 § Domstolen ska underrätta parterna i medlingsöverenskommelsen om beslut som innebär att ärendet om verkställbarhetsförklaring avgörs.

12 § Vid domstols handläggning av ärenden om verkställbarhetsförklaring gäller i övrigt lagen (1996:242) om domstolsärenden.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2011.
 2. Bestämmelserna i 7–12 §§ tillämpas inte på medlingsöverenskommelser som har ingåtts före den 21 maj 2011.

2 Förslag till lag om ändring i rättegångsbalken

Häri genom föreskrivs¹ i fråga om rättegångsbalken dels att 36 kap. 5 § och 42 kap. 17 § ska ha följande lydelse, dels att det i balken ska införas en ny paragraf, 50 kap. 11 §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

36 kap.

5 §²

Den som till följd av 15 kap. 1 eller 2 §, 16 kap. 1 § eller 18 kap. 5, 6 eller 7 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) eller någon bestämmelse, till vilken det hänvisas i något av dessa lagrum, inte får lämna en uppgift får inte höras som vittne om uppgiften utan att den myndighet, i vars verksamhet uppgiften har inhämtats, har gett sitt tillstånd.

Advokater, läkare, tandläkare, barnmorskor, sjuksköterskor, psykologer, psykoterapeuter, familjerådgivare enligt socialtjänstlagen (2001:453) och deras biträden, samt auktoriserade patentombud och deras biträden såvitt avser patenträttsliga angelägenheter enligt 2 § 1 lagen (2010:1052) om auktorisation av patentombud, får höras som vittnen om något som i denna deras yrkesutövning har anförtrotts dem eller som de i samband därmed har erfarit, endast om det är medgivet i lag eller den, till vars förmån tystnadsplikten gäller, samtycker till det. Den som till följd av 24 kap. 8 § offentlighets- och sekretesslagen inte får lämna uppgifter som avses där får höras som vittne om dem endast om det är medgivet i lag eller den till vars förmån sekretessen gäller samtycker till det.

Advokater, läkare, tandläkare, barnmorskor, sjuksköterskor, psykologer, psykoterapeuter, familjerådgivare enligt socialtjänstlagen (2001:453) och deras biträden samt auktoriserade patentombud och deras biträden såvitt avser patenträttsliga angelägenheter enligt 2 § 1 lagen (2010:1052) om auktorisation av patentombud, får höras som vittnen om något som i denna deras yrkesutövning anförtrotts dem eller som de i samband därmed har erfarit, endast om det är medgivet i lag eller den till vars förmån tystnadsplikten gäller samtycker till det. *Medlare enligt denna balk, lagen (1973:188) om arrendenämnder och hyresnämnder eller lagen (2011:000) om medling i vissa privaträttsliga tvister och deras biträden, får höras som vittnen om vad som anförtrotts dem vid medlingen eller som de i samband därmed erfarit, endast om det är medgivet*

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/52/EG av den 21 maj 2008 om vissa aspekter på medling på privaträttens område (EUT L 136, 24.5.2008, s. 3, Cclex 32008L0052).

² Senaste lydelse 2010:1056.

i lag eller den till vars förmån tystnadsplikten gäller samtycker till det. Den som till följd av 24 kap. 8 § offentlighets- och sekretesslagen inte får lämna uppgifter som avses där får höras som vittne om dem endast om det är medgivet i lag eller den till vars förmån sekretessen gäller samtycker till det.

Rättegångsombud, biträden eller försvarare får höras som vittnen om vad som anförtrotts dem för uppdragets fullgörande endast om parten medger det.

Utän hinder av vad som sägs i andra eller tredje stycket föreligger skyldighet att vittna för

1. advokater och deras biträden, dock *ej* försvarare, i mål angående brott för vilket inte är föreskrivet lindrigare straff än fängelse i två år, 1. advokater och deras biträden, dock *inte* försvarare, i mål angående brott för vilket inte är föreskrivet lindrigare straff än fängelse i två år,

2. andra än försvarare och advokater samt deras biträden i mål angående brott som avses i 10 kap. 21 och 23 §§ offentlighets- och sekretesslagen och

3. den som har uppgiftsskyldighet enligt 14 kap. 1 § socialtjänstlagen i mål enligt 5 kap. 2 § eller 6 kap. 6, 13 eller 14 § samma lag eller enligt lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga.

Den som är präst inom ett trossamfund eller den som i ett sådant samfund har motsvarande ställning får inte höras som vittne om något som han eller hon har erfarit under bikt eller enskild själavård.

Den som har tystnadsplikt enligt 3 kap. 3 § tryckfrihetsförordningen eller 2 kap. 3 § yttrandefrihetsgrundlagen får höras som vittne om förhållanden som tystnadsplikten avser endast i den mån det föreskrivs i nämnda paragrafer.

Om någon enligt vad som sägs i denna paragraf inte får höras som vittne om ett visst förhållande, får vittnesförhör inte heller äga rum med den som under tystnadsplikt biträtt med tolkning eller översättning.

42 kap.

17 §³

Rätten *skall*, om det är *lämpligt* med hänsyn till målets beskaffenhet och övriga omständigheter, verka för att parterna förliks eller på annat sätt uppnår en samförståndslösning.

Om det i ett mål där förlikning om saken är tillåten med hänsyn

Rätten *ska* verka för att parterna förliks eller på annat sätt uppnår en samförståndslösning, om det *inte* är *olämpligt* med hänsyn till målets beskaffenhet och övriga omständigheter.

Rätten *får vid tillämpning av första stycket*, i ett mål där

³ Senaste lydelse 2006:459.

till målets beskaffenhet är lämpligare att särskild medling äger rum, kan rätten förelägga parterna att inställa sig till ett förliknings-sammanträde inför medlare som förordnas av rätten.

förlikning om saken är tillåten, besluta om särskild medling, om parterna samtycker till det. I sådant fall ska rätten förelägga parterna att inställa sig till ett sammanträde inför medlare som förordnas av rätten och ange inom vilken tid medlingen senast ska vara slutförd. Rätten får förlänga tidsfristen om det finns särskilda skäl för det.

50 kap.

11 §⁴

Hovrätten bör verka för att parterna förliks eller på annat sätt uppnår en samförstånds lösning, om det är lämpligt med hänsyn till målets beskaffenhet och övriga omständigheter.

Rätten får vid tillämpning av första stycket, i ett mål där förlikning om saken är tillåten, besluta om särskild medling, om parterna samtycker till det. I sådant fall ska rätten förelägga parterna att inställa sig till ett sammanträde inför medlare som förordnas av rätten och ange inom vilken tid medlingen senast ska vara slutförd. Rätten får förlänga tidsfristen om det finns särskilda skäl för det.

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2011.

⁴ Tidigare 50 kap. 11 § upphävd genom 2005:683.

3 Förslag till lag om ändring i utsökningsbalken

Häri genom föreskrivs¹ att 3 kap. 1 och 13 §§ samt rubriken närmast före 3 kap. 13 § utsökningsbalken ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap.

1 §²

Verkställighet får under de förutsättningar som anges i detta kapitel äga rum på grund av följande exekutionstitlar:

1. domstols dom, utslag eller beslut,
2. förlikning som är stadfäst av domstol,
2. förlikning som är stadfäst av domstol *och medlingsöverenskommelse som har förklarats verkställbar av domstol,*
3. godkänt strafföreläggande, godkänt föreläggande av ordningsbot eller godkänt avgiftsföreläggande,
4. skiljedom,
5. förbindelse angående underhållsbidrag,
6. förvaltningsmyndighets beslut som enligt särskild föreskrift får verkställas,
7. handling som enligt särskild föreskrift får läggas till grund för verkställighet, och
8. Kronofogdemyndighetens utslag eller beslut i mål om betalningsföreläggande eller handräckning samt europeiskt betalningsföreläggande som har förklarats verkställbart av Kronofogdemyndigheten.

Det som i balken sägs om dom gäller, om inte annat föreskrivs, i tillämpliga delar även domstols utslag eller beslut, Kronofogdemyndighetens utslag eller beslut i mål om betalningsföreläggande eller handräckning samt europeiskt betalningsföreläggande som har förklarats verkställbart av Kronofogdemyndigheten.

Förlikning

Förlikning och medlingsöverenskommelse

13 §

Förlikning som är stadfäst av domstol verkställs *såsom lagakraftätagande dom, om ej annat förordnas* med anledning av talan mot domen eller talan om ogiltigförklaring av förlikningen.

Förlikning som är stadfäst av domstol *och medlingsöverenskommelse som har förklarats verkställbar av domstol* verkställs *som lagakraftätagande dom, om inte annat beslutas* med anledning av

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/52/EG av den 21 maj 2008 om vissa aspekter på medling på privaträttens område (EUT L 136, 24.5.2008, s. 3, Cclcx 32008L0052).

² Senaste lydelse 2008:881.

talán mot domen *eller beslutet*
eller talán om ogiltigförklaring av
förlikningen *eller medlings-*
överenskommelsen.

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2011.

4 Förslag till lag om ändring i lagen (1973:188) om arrendenämnder och hyresnämnder

Härigenom föreskrivs¹ i fråga om lagen (1973:188) om arrendenämnder och hyresnämnder

dels att 23 och 32 §§ ska ha följande lydelse,

dels att det i lagen ska införas två nya paragrafer, 12 b och 21 b §§, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

12 b §

Ett medlingssammanträde är inte offentligt.

21 b §

Ingår parterna en förlikning i ett ärende ska nämnden på begäran av parterna stadfästa förlikningen genom beslut.

23 §²

Det finns bestämmelser om överklagande av hyresnämndens beslut i

- 12 kap. 70 § jordabalken,
- 31 § hyresförhandlingslagen (1978:304),
- 6 kap. 4 § lagen (2002:93) om kooperativ hyresrätt,
- 11 kap. 3 § bostadsrättslagen (1991:614),
- 34 § bostadsförvaltningslagen (1977:792), och
- 15 § lagen (1982:352) om rätt till fastighetsförvärv för ombildning till bostadsrätt eller kooperativ hyresrätt.

Hyresnämndens yttrande enligt 12 a § första stycket får inte överklagas.

Hyresnämndens beslut får överklagas hos Svea hovrätt, om nämnden

1. avvisat en ansökan som avses i 8, 11, 14, 15, 15 a, 16 eller 16 e §, eller avvisat ett överklagande,

2. avskrivit ett ärende enligt 8, 9, 10, 15 a, 16 eller 16 e §, dock inte när ärendet kan återupptas,

3. ogillat en invändning om jäv mot ledamot av nämnden eller en invändning om att det finns ett hinder för ärendets prövning,

4. avvisat ett ombud eller ett biträde,

5. *förordnat angående* ersättning för någons medverkan i ärendet,

5. *beslutat om* ersättning för någons medverkan i ärendet,

6. utdömt vite eller någon annan påföljd för underlåtenhet att följa

6. utdömt vite eller någon annan påföljd för underlåtenhet att följa

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/52/EG av den 21 maj 2008 om vissa aspekter på medling på privaträttens område (EUT L 136, 24.5.2008, s. 3, Celex 32008L0052).

² Senaste lydelse 2010:27.

föreläggande eller straff för förseelse i förfarandet, *eller*

7. beslutat i annat fall än som avses i 5 i fråga som gäller rättshjälp enligt rättshjälpslagen (1996:1619).

Ett överklagande som avses i tredje stycket ska ges in till hyresnämnden inom tre veckor från den dag beslutet meddelades.

1 fråga om handläggningen hos hyresnämnden av ett överklagande som avses i första eller tredje stycket tillämpas *bestämmelserna i* 52 kap. 2 och 4 §§ rättegångsbalken.

föreläggande eller straff för förseelse i förfarandet,

7. beslutat i annat fall än som avses i 5 i fråga som gäller rättshjälp enligt rättshjälpslagen (1996:1619), *eller*

8. *stadfäst en förlikning.*

1 fråga om handläggningen hos hyresnämnden av ett överklagande som avses i första eller tredje stycket tillämpas 52 kap. 2 och 4 §§ rättegångsbalken.

32 §³

Om en nämnds beslut enligt följande bestämmelser inte överklagas, får beslutet verkställas som lagakraftäggande dom:

– 9 kap. 14 § eller 12 kap. 24 a §, 55 d § åttonde stycket eller 55 e § jordabalken,

– 22, 23, 26 eller 27 § hyresförhandlingslagen (1978:304),

– 13 a § första stycket denna lag, eller

– 13 eller 15 § eller 25 § första stycket bostadsförvaltningslagen (1977:792).

Beslut av hyresnämnden enligt 13 a § andra stycket denna lag om verkställighet av ett enligt första stycket i samma paragraf meddelat beslut får verkställas som lagakraftäggande dom, om hovrätten inte bestämmer något annat. Detsamma gäller om hyresnämnden med stöd av 31 § första stycket bostadsförvaltningslagen har bestämt att beslut enligt 13 eller 15 § eller 25 § första stycket i den lagen *skall* gälla genast.

Beslut av hyresnämnden enligt 13 a § andra stycket denna lag om verkställighet av ett enligt första stycket i samma paragraf meddelat beslut får verkställas som lagakraftäggande dom, om hovrätten inte bestämmer något annat. Detsamma gäller om hyresnämnden med stöd av 31 § första stycket bostadsförvaltningslagen har bestämt att beslut enligt 13 eller 15 § eller 25 § första stycket i den lagen *ska* gälla genast.

Förlikning som är stadfäst av nämnden enligt 21 b § får verkställas som lagakraftäggande dom, om hovrätten inte bestämmer något annat.

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2011.

³ Senaste lydelse 2006:410.

5 Förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)

Härigenom föreskrivs att 1 kap. 6 §, 36 kap. 3 och 8 §§, rubriken till 36 kap., rubriken närmast efter rubriken till 36 kap. och rubriken närmast före 36 kap. 3 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

6 §

Den femte avdelningen innehåller bestämmelser om sekretess till skydd för uppgift om enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden. Vissa av dessa bestämmelser tillämpas oavsett i vilket sammanhang uppgiften förekommer (21 kap.). Bestämmelserna i övrigt avser

- folkbokföring, delgivning, m.m. (22 kap.),
- utbildningsverksamhet, m.m. (23 kap.),
- forskning och statistik (24 kap.),
- hälso- och sjukvård, m.m. (25 kap.),
- socialtjänst, kommunal bostadsförmedling, adoption, m.m. (26 kap.),
- skatt, tull, m.m. (27 kap.),
- socialförsäkring, studiestöd, arbetsmarknad, m.m. (28 kap.),
- transporter och andra former av kommunikation (29 kap.),
- tillsyn m.m. i fråga om näringslivet (30 kap.),
- annan verksamhet med anknytning till näringslivet (31 kap.),
- annan tillsyn, granskning, övervakning, m.m. (32 kap.),
- Diskrimineringsombudsmannen, Barnombudsmannen, Konsumentombudsmannen, m.m. (33 kap.),
- utsökning och indrivning, skuldsanering, m.m. (34 kap.),
- verksamhet som syftar till att förebygga eller beivra brott, m.m. (35 kap.),
- vissa mål och ärenden hos domstol, *medling i arbetstvister*, rättshjälp, m.m. (36 kap.),
- utlänningskontroll, Schengensamarbetet, m.m. (37 kap.),
- totalförsvar, krisberedskap, m.m. (38 kap.),
- personaladministrativ verksamhet (39 kap.), och
- övriga myndigheter och verksamheter (40 kap.).

36 kap.

Sekretess till skydd för enskild i vissa mål och ärenden hos domstol, vid medling i arbetstvister, i ärenden om rättshjälp, m.m.

Sekretess till skydd för enskild i vissa mål och ärenden hos domstol, i vissa fall av medling, i ärenden om rättshjälp, m.m.

Vissa mål och ärenden hos domstol samt medling i arbetstvister

Vissa mål och ärenden hos domstol samt vissa fall av medling

Medling i arbetstvister

Vissa fall av medling

3 §

Sekretess gäller hos domstol samt hyres- och arrendenämnd för uppgift som en part har lämnat till en medlare eller ett biträde till denne vid medling i ett mål där förlikning om saken är tillåten, om parten har gjort förbehåll om det.

Sekretess gäller för uppgift som en part i en arbetstvist har lämnat till en medlare eller till Medlingsinstitutet, om *uppgiftslämnaren* har gjort förbehåll om detta.

Sekretess gäller för uppgift som en part i en arbetstvist har lämnat till en medlare eller till Medlingsinstitutet vid medling enligt lagen (1976:580) om medbestämmande i arbetslivet, om parten har gjort förbehåll om det.

Sekretess gäller hos Medlingsinstitutet även för uppgift i ett kollektivavtal om en parts affärs- eller driftförhållanden eller en annan enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden, om det kan antas att parten eller den enskilde lider skada eller men om uppgiften röjs.

För uppgift i en allmän handling gäller sekretessen i högst tjugo år.

8 §

Den tystnadsplikt som följer av 3 § första stycket och 6 § första stycket 1 inskränker rätten enligt 1 kap. 1 § tryckfrihetsförordningen och 1 kap. 1 och 2 §§ yttrandefrihetsgrundlagen att meddela och offentliggöra uppgifter.

Den tystnadsplikt som följer av 3 § första och andra styckena samt 6 § första stycket 1 inskränker rätten enligt 1 kap. 1 § tryckfrihetsförordningen och 1 kap. 1 och 2 §§ yttrandefrihetsgrundlagen att meddela och offentliggöra uppgifter.

Den tystnadsplikt som följer av 7 § inskränker rätten att meddela och offentliggöra uppgifter, när det är fråga om uppgift som hänför sig till ärende om annat än ekonomiskt bistånd till enskild.

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2011.

BILAGA 3

Medlingsdirektivet

Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/52/EG
av den 21 maj 2008 om vissa aspekter på medling på
privaträttens område

24.5.2008

SV

Europeiska unionens officiella tidning

L 136/3

DIREKTIV

EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS DIREKTIV 2008/52/EG

av den 21 maj 2008

om vissa aspekter på medling på privaträttens område

- EUROPAPARLAMENTET OCH EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR
ANTAGIT DETTA DIREKTIV
- med beaktande av fördraget om upprättandet av Europeiska
gemenskapen, särskilt artikel 61 c och artikel 67.5 andra streck-
satsen,
- med beaktande av kommissionens förslag,
- med beaktande av Europeiska ekonomiska och sociala kommit-
tens yttrande (1),
- i enlighet med förordningen i artikel 251 i fördraget (2), och
- av följande skäl:
- (1) Gemenskapen har satt som mål att bevara och utveckla
ett område med frihet, säkerhet och rättvisa, där den fria
rörligheten för personer garanteras. För att kunna uppnå
detta mål måste gemenskapen bland annat anta åtgärder
på området civilrättsligt samarbete som är nödvändiga
för att den inre marknaden ska kunna fungera väl.
- (2) Principen om tillgång till rättslig prövning är mycket
viktig, och för att främja tillgången till rättslig prövning
uppmånade Europeiska rådet vid sitt möte i Tammerfors
den 15–16 oktober 1999 medlemsstaterna att skapa al-
ternativa utomrättsliga förfaranden.
- (3) I maj 2000 antog rådet slutsatser om alternativa tvistlös-
ningsmetoder inom civil- och handelsrätt i vilka det kon-
stateras att fastställandet av grundläggande principer på
detta område är ett viktigt steg mot att möjliggöra lämplig
utveckling av och väl fungerande utomrättsliga förfaranden
för tvistlösning i ärenden på privaträttens område,
vilket skulle förenkla och förbättra tillgången till rättslig
prövning.
- (4) I april 2002 lade kommissionen fram en grönbok om
alternativa system för tvistlösning inom civil- och hand-
elsrätt med en bedömning av den rådande situationen
när det gäller alternativa tvistlösningssmetoder i Europe-
iska unionen och inledde ett omfattande samråd med
medlemsstaterna och berörda parter om möjliga sätt att
främja användningen av medling.
- (5) Målet att garantera bättre tillgång till rättslig prövning,
som är ett led i Europeiska unionens politik för att upp-
rätta ett område med frihet, säkerhet och rättvisa, bör
omfatta tillgång till tvistlösning både i och utanför dom-
stol. Detta direktiv bör bidra till att den inre marknaden
fungerar väl, i synnerhet när det gäller medlingsjänster-
nas tillgänglighet.
- (6) Medling kan vara ett kostnadseffektivt och snabbt sätt att
lösa tvister på privaträttens område utanför domstol med
hjälp av förparanden som är anpassade efter parternas
behov. Chansen är större att överenskommelser som är vän-
skapliga och varaktiga relation mellan parterna kan bibe-
hållas. Dessa fördelar framstår ännu klarare i tvister av
gränsöverskridande karaktär.
- (7) För att ytterligare främja användningen av medling och
för att se till att parter som tillgripes medling har ett
förutsebart regelverk att falla tillbaka på är det nödvän-
digt att införa ramlagstiftning som särskilt avser viktiga
aspekter på civilrättsliga förfaranden.
- (8) Bestämmelserna i detta direktiv bör enbart tillämpas på
medling i gränsöverskridande tvister, men ingenting bör
hindra medlemsstaterna från att tillämpa sådana bestämmelser
även på interna medlingsförfaranden.
- (9) Detta direktiv bör inte på något sätt hindra att modern
kommunikationsteknik används vid medlingsförfarandet.

(1) EUT C 286, 17.11.2005, s. 1.

(2) Europaparlamentets yttrande av den 29 mars 2007 (EUT C 27 L, 31.1.2008, s. 129), rådets gemensamma ståndpunkt av den 28 februari 2008 (ännu ej offentliggjord i EUT) och Europaparlamentets ståndpunkt av den 23 april 2008 (ännu ej offentliggjord i EUT).

- (10) Detta direktiv bör tillämpas på förfaranden genom vilka två eller flera parter i en gränsoverskridande tvist på egen hand och på frivillig väg försöker göra upp tvisten i godo med hjälp av en medlare. Direktivet bör tillämpas i tvister på privaträttsområdet. Det bör dock inte tillämpas på rättigheter och skyldigheter som parterna enligt berörd tillämplig lag inte får besluta om själva. Sådana rättigheter och skyldigheter är särskilt vanligt förekommande inom familje- och arbetsrätten.
- (11) Detta direktiv bör inte tillämpas på förhandlingar före ingående av avtal eller förfaranden av domande art såsom viss förklaringsverksamhet vid domstol, förfaranden för konsumentklagomål, sätjeförfaranden, experbedömningar eller förfaranden som hanteras av personer eller organ som utfärdar en formell rekommendation om lösningen av tvisten, oavsett om dessa är juridiskt bindande eller inte.
- (12) Detta direktiv bör tillämpas på fall då en domstol hänvisar parterna till medling eller då nationell lag föreskriver medling. Om en domare enligt den nationella lagstiftningen får agera som medlare bör detta direktiv dessutom tillämpas på medling som genomförs av en domare som inte har ansvar för handläggningen av tvisten eller tvisterna i domstol. Däremot bör detta direktiv inte omfatta de försök att lösa en tvist som under handläggningen i domstol av tvisten i fråga görs av den eller de domare som har tilldelats målet, eller de fall då den domstolen eller domaren begär bistånd eller råd från en kompetent person.
- (13) Den medling som föreskrivs i detta direktiv bör vara frivillig i den meningen att parterna själva ansvarar för förfarandet och får organisera det som de vill och avsluta det när som helst. Domstolarna bör dock i enlighet med nationell lagstiftning kunna ange tidsgränser för ett medlingsförfarande. Dessutom bör domstolarna ha möjlighet att när så är lämpligt fästa parternas uppmärksamhet på medlingsalternativet.
- (14) Ingenting i detta direktiv bör påverka tillämpningen av nationell lagstiftning som gör medling obligatorisk eller som innebär att medling är förenad med fördelar eller sanktioner, förutsatt att sådan lagstiftning inte inkräktar på parternas rätt till domstolsprövning. Inte heller bör någonting i detta direktiv påverka tillämpningen av befintliga självreglerande medlingsstrukturer i den mån som man inom dessa behandlar aspekter som inte omfattas av direktivet.
- (15) För att säkerställa rättslig säkerhet bör detta direktiv ange vilket datum som bör gälla för fastställande av huruvida en tvist som parterna försöker lösa genom medling är en gränsoverskridande tvist eller inte. I avsaknad av en skriftlig överenskommelse ska parterna anses ha enats om att använda medling vid den tidpunkt då de vidtar särskilda åtgärder för att inleda medlingsförfarandet.
- (16) För att garantera det nödvändiga ömsesidiga förtroendet i fråga om medlingens konfidentiella karaktär, inverkan på talfrister och preskriptionstider samt erkännande och verkställighet av överenskommelser som uppnåtts genom medling bör medlemsstaterna med de medel de anser lämpliga uppmuntra utbildning av medlare och införandet av effektiva mekanismer för att kontrollera kvaliteten på medlingstjänster som tillhandahålls.
- (17) Medlemsstaterna bör fastställa sådana mekanismer, vilka får omfatta marknadsbaserade lösningar, och bör inte vara skyldiga att erbjuda finansiering i detta avseende. Mekaniserna bör syfta till att bevara medlingens flexibilitet och parternas autonomi och säkerställa att medlingen är effektiv, opartisk och kompetent. Medlarna bör göras medvetna om förekomsten av den europeiska uppförandekoden för medlare, vilken även bör göras tillgänglig för allmänheten via Internet.
- (18) På konsumentskyddets område har kommissionen antagit en rekommendation (*) i vilken det fastställs minimikriterier för kvalitet som ska tillämpas av extrajudiciella organ som deltar i reglering av konsumenttvister som görs upp i godo. Alla medlare eller organisationer som omfattas av rekommendationen bör uppmuntras att iakttä dessa principer. För att underlätta att information om sådana organ sprids bör kommissionen inrätta en databas över extrajudiciella system som medlemsstaterna anser iaktta principerna i den rekommendationen.
- (19) Medling bör inte ses som ett sämre alternativ till rättsliga förfaranden i den meningen att efterlevnaden av medlingsöverenskommelser är beroende av parternas goda vilja. Medlemsstaterna bör därför säkerställa att parterna i en skriftlig medlingsöverenskommelse kan få innehållet i överenskommelsen verkställbart. En medlemsstat bör kunna vägra att göra en överenskommelse verkställbar endast om innehållet strider mot dess lagstiftning, inklusive dess internationella privaträtt, eller om dess lagstiftning inte möjliggör verkställighet av innehållet i överenskommelsen. Så kan vara fallet om den skyldigheten som fastställs i överenskommelsen på grund av sin natur inte är verkställbar.

(*) Kommissionens rekommendation 2001/310/EG av den 4 april 2001 om principer som ska tillämpas på extrajudiciella organ som deltar i reglering av konsumenttvister som görs upp i godo (EGT L 109, 19.4.2001, s. 56).

- (20) Det innehåll i en medlingsöverenskommelse som gjorts verkställbar i en medlemsstat bör erkännas och förklarats verkställbar i de övriga medlemsstaterna i överensstämmelse med tillämplig gemenskapslagstiftning eller nationell lagstiftning. Detta kan till exempel grunda sig på rådets förordning (EG) nr 44/2001 av den 22 december 2000 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område ⁽¹⁾ eller rådets förordning (EG) nr 2201/2003 av den 27 november 2003 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar i äktenskapsmål och mål om föräldransvar ⁽²⁾.
- (21) I förordning (EG) nr 2201/2003 föreskrivs det uttryckligen att en överenskommelse mellan parterna måste vara verkställbar i den medlemsstat där den ingicks för att den ska kunna vara verkställbar i en annan medlemsstat. Om innehållet i en medlingsöverenskommelse i ett familjerättsligt ärende inte är verkställbart i den medlemsstat där den ingicks och där begäran om verkställbarhet har gjorts, bör detta direktiv därför inte uppmantra parterna till att kringgå lagen i den medlemsstaten genom att göra överenskommelsen verkställbar i en annan medlemsstat.
- (22) Detta direktiv bör inte påverka medlemsstaternas regler om verkställighet av medlingsöverenskommelser.
- (23) Medlingsförfarande konfidentiella karaktär är viktig, och detta direktiv bör därför föreskriva en miniminivå av överensstämmelse mellan civilprocessuella regler när det gäller hur medlingens konfidentiella karaktär ska skyddas under ett eventuellt påföljande domstols- eller skiljeförfarande rörande en privaträttslig tvist.
- (24) För att uppmantra parterna att använda medling bör medlemsstaterna säkerställa att deras regler för talfriheter och preskriptionstider inte hindrar parterna från att ta upp fallet i domstol eller i ett skiljeförfarande om deras medlingsförsök misslyckas. Medlemsstaterna bör se till att detta resultat uppnås trots att direktivet inte harmoniserar nationella bestämmelser om talfriheter och preskriptionstider. Bestämmelser om talfriheter och preskriptionstider i internationella avtal såsom de genomförts i medlemsstaterna, till exempel inom transporträtten, bör inte påverkas av detta direktiv.
- (25) Medlemsstaterna bör uppmantra att det lämnas information till allmänheten om hur man kontaktar medlare och organisationer som erbjuder medlingstjänster. De bör också uppmana praktiserande jurister att informera sina klienter om medlingsmöjligheten.
- (26) I enlighet med punkt 34 i det interinstitutionella avtalet om bättre lagstiftning ⁽³⁾ uppmantras medlemsstaterna att för egen del och i gemenskapens intresse upprätta egna tabeller som så långt det är möjligt visar överensstämmelsen mellan det här direktivet och införlivandebestämmelserna samt att offentliggöra dessa tabeller.
- (27) Detta direktiv syftar till att främja de grundläggande rättigheterna och tar hänsyn till de principer som erkänns särskilt i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna.
- (28) Eftersom målet för detta direktiv inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna och de därför, på grund av åtgärdens omfattning eller verkningar, bättre kan uppnås på gemenskapsnivå kan gemenskapen vidta åtgärder i enlighet med subsidiaritetsprincipen i artikel 5 i fördraget. I enlighet med proportionalitetsprincipen i samma artikel går direktivet inte utöver vad som är nödvändigt för att uppnå detta mål.
- (29) I enlighet med artikel 3 i protokollet om Förenade kungarikets och Irlands ställning, som är fogat till fördraget om Europeiska unionen och fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen, har Förenade kungariket och Irland meddelat att de önskar delta i antagandet och tillämpningen av detta direktiv.
- (30) I enlighet med artiklarna 1 och 2 i protokollet om Danmarks ställning, som är fogat till fördraget om Europeiska unionen och fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen, deltar Danmark inte i antagandet av detta direktiv som inte är bindande för eller tillämpligt i Danmark.

⁽¹⁾ EGT L 12, 16.1.2001, s. 1. Förordningen senast ändrad genom förordning (EG) nr 1791/2006 (EUT L 363, 20.12.2006, s. 1).

⁽²⁾ EUT L 338, 23.12.2003, s. 1. Förordningen ändrad genom förordning (EG) nr 2116/2004 (EUT L 367, 14.12.2004, s. 1).

⁽³⁾ EUT C 321, 31.12.2003, s. 1.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE:

Artikel 3

Definitioner

I detta direktiv gäller följande definitioner:

Artikel 1

Syfte och tillämpningsområde

1. Syftet med detta direktiv är att underlätta tillgången till alternativ tvistlösning och att främja uppgörelser i godo genom att uppmuntra användningen av medling och genom att säkra ett väl avvägt samspel mellan medling och domstolsförhanden.

2. Detta direktiv ska tillämpas på gränsöverskridande tvister på privaträttens område med undantag för sådana rättigheter och skyldigheter som parterna inte förfogar över enligt relevant tillämplig lagstiftning. Det omfattar särskilt inte skattefrågor, tullfrågor och förvaltningsrättsliga frågor eller statens ansvar för handlingar eller underlåtenhet vid utövandet av offentliga maktbefogenheter ("acta jure imperii").

3. I detta direktiv avses med termen *medlemsstat* samtliga medlemsstater utom Danmark.

Artikel 2

Gränsöverskridande tvister

1. I detta direktiv avses med gränsöverskridande tvist en tvist vid vilken minst en av parterna har sin hemvist eller vanliga vistelsort i en annan medlemsstat än den som en annan part har den dag då

- a) parterna enas om att använda medling efter det att en tvist har uppstått,
- b) medling beslutas av domstol,
- c) en skyldighet att använda medling uppkommer enligt nationell lagstiftning, eller
- d) en uppmaning enligt artikel 5 riktar till parterna.

2. Utöver vad som sägs i punkt 1 ska, vid tillämpningen av artiklarna 7 och 8, en gränsöverskridande tvist anses föreligga när domstolsförhanden eller skiljeförhanden efter medling mellan parterna inleds i en annan medlemsstat än den där parterna hade sin hemvist eller vanliga vistelsort den dag som avses i punkt 1 a, 1 b eller 1 c.

3. Vid tillämpning av punkterna 1 och 2 ska hemvist fastställas i enlighet med artiklarna 59 och 60 i förordning (EG) nr 44/2001.

a) *medling*: ett strukturerat förfarande, oavsett beteckning, genom vilket två eller flera parter i en tvist på egen hand frivilligt försöker nå en överenskommelse om lösning av tvisten med hjälp av en medlare. Förarandet kan inledas av parterna, eller föreslås eller beslutas av domstol eller föreskrivas enligt en medlemsstats lagstiftning.

Det omfattar sådan medling som utförs av en domare som inte ansvarar för handläggningen i domstol av tvisten i fråga. Det omfattar inte de försök att lösa en tvist som under handläggningen i domstol av tvisten i fråga görs av den eller de domare som har tilldelats målet.

b) *medlare*: varje tredje man som ombeds utföra medlingen på ett effektivt, opartiskt och kompetent sätt, oavsett den tredje mannens benämning eller yrke i den berörda medlemsstaten och oavsett på vilket sätt den tredje mannen har utsetts eller ombetts att utföra medlingen.

Artikel 4

Kvalitetssäkring av medling

1. Medlemsstaterna ska på ett sätt de finner lämpligt uppmuntra medlare och organisationer som erbjuder medlingstjänster att utarbeta och ansluta sig till frivilliga oppförandekoder och andra effektiva mekanismer för kvalitetskontroll av medlingstjänster.

2. Medlemsstaterna ska uppmuntra till grundutbildning och fortbildning av medlare för att säkerställa att medlingen utförs på ett effektivt, opartiskt och kompetent sätt i förhållande till parterna.

Artikel 5

Användning av medling

1. En domstol där talan har väckts får, om så är lämpligt och med beaktande av alla omständigheter i fallet, uppmana parterna att använda medling för att lösa tvisten. Domstolen får även uppmana parterna att delta i ett informationsmöte om användning av medling, om sådana möten anordnas och är lättillgängliga.

2. Detta direktiv påverkar inte tillämpningen av nationell lagstiftning enligt vilken medling är obligatorisk eller förenad med fördelar eller sanktioner, oavsett om detta gäller före eller efter det att ett domstolsförfarande har inletts, under förutsättning att sådan lagstiftning inte hindrar parterna från att utöva sin rätt till domstolsprövning.

Artikel 6

Verkställighet av medlingsöverenskommelser

1. Medlemsstaterna ska säkerställa att det är möjligt för parterna, eller för en av dem med de andras uttryckliga medgivande, att begära att innehållet i en skriftlig medlingsöverenskommelse görs verkställbart. Innehållet i en sådan överenskommelse ska göras verkställbart om inte överenskommelsens innehåll, i det aktuella fallet, strider mot lagstiftningen i den medlemsstat där begäran görs eller den medlemsstatens lagstiftning inte möjliggör verkställighet.

2. Innehållet i överenskommelsen får göras verkställbart av en domstol eller annan behörig myndighet genom en dom eller ett beslut eller en officiell handling i enlighet med lagstiftningen i den medlemsstat där begäran görs.

3. Medlemsstaterna ska underrätta kommissionen om vilka domstolar eller andra myndigheter som är behöriga att ta emot en begäran enligt punkterna 1 och 2.

4. Ingenting i denna artikel ska påverka de regler som är tillämpliga på erkännandet och verkställigheten i en annan medlemsstat av en överenskommelse som har gjorts verkställbar i enlighet med punkt 1.

Artikel 7

Medlingens konfidentiella karaktär

1. Med tanke på att medlingen är avsedd att genomföras på sådant sätt att den konfidentiella karaktären respekteras ska medlemsstaterna säkerställa att, om inte parterna kommer överens om något annat, varken medlarna eller de som är involverade i hanteringen av medlingsprocessen åläggs att i domstolsförfarande rörande privaträttsliga frågor eller skiljedomsförfarande lämna vittnesmål om information som framkommer till följd av eller i samband med ett medlingsförfarande, utom

a) när detta är nödvändigt av tvingande hänsyn till allmänintresset i den berörda medlemsstaten, särskilt när detta behövs för att tillvarata barns bästa eller förhindra fysisk eller psykisk skada på en person, eller

b) när det är nödvändigt att röja innehållet i medlingsöverenskommelsen för att överenskommelsen ska kunna genomföras eller verkställas.

2. Ingenting i punkt 1 ska hindra medlemsstaterna från att föreskriva striktare åtgärder för att skydda sekretessen vid medling.

Artikel 8

Medlingens inverkan på talfrister och preskriptionstider

1. Medlemsstaterna ska säkerställa att parter som väljer medling i ett försök att lösa en tvist inte därefter hindras från att senare inleda rättsliga förfarande eller skiljeförfarande vad avser den tvisten genom att talfristerna eller preskriptionstiderna löper ut under medlingsprocessen.

2. Punkt 1 ska inte påverka tillämpningen av bestämmelser om talfrister och preskriptionstider i de internationella avtal i vilka medlemsstaterna är parter.

Artikel 9

Information till allmänheten

Medlemsstaterna ska med de medel de finner lämpliga uppmuntra att information om hur man kontaktar medlare och organisationer som erbjuder medlingstjänster finns tillgänglig för allmänheten, särskilt på Internet.

Artikel 10

Information om behöriga domstolar och myndigheter

Kommissionen ska göra de uppgifter om behöriga domstolar eller myndigheter som medlemsstaterna har lämnat i enlighet med artikel 6.3 allmänt tillgängliga på lämpligt sätt.

Artikel 11

Översyn

Senast den 21 maj 2016 ska kommissionen till Europaparlamentet, rådet och Europeiska ekonomiska och sociala kommittén överlämna en rapport om tillämpningen av detta direktiv. I rapporten ska man bedöma hur medling utvecklats inom Europeiska unionen och vilket genomslag direktivet fått i medlemsstaterna. Rapporten ska vid behov åtföljas av förslag till ändring av direktivet.

Artikel 12

Införivande

1. Medlemsstaterna ska sätta i kraft de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv före den 21 maj 2011, med undantag av artikel 10 där datum för efterlevnad ska vara senast den 21 november 2010. De ska genast underrätta kommissionen om detta.

När dessa bestämmelser antas av medlemsstaterna ska de innehålla en hänvisning till detta direktiv eller åtföljas av en sådan hänvisning när de offentliggörs. Närmare föreskrifter om hur hänvisningen ska göras ska utfärdas av medlemsstaterna.

2. Medlemsstaterna ska till kommissionen överlämna texten till de centrala bestämmelser i nationell lagstiftning som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 13

Ikraftträdande

Detta direktiv träder i kraft den tjugonde dagen efter det att det har offentliggjorts i *Europeiska unionens officiella tidning*.

Artikel 14

Adressater

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Strasbourg den 21 maj 2008.

På Europaparlamentets vägnar
H.-G. POTTERING
Ordförande

På rådets vägnar
J. LENARČIČ
Ordförande